

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย การรวบรวมกิจการในธุรกิจโรงภาพยนตร์นี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงภาพรวมและโครงสร้างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจการผลิตหรือสร้างภาพยนตร์ การจัดจำหน่ายภาพยนตร์ และธุรกิจโรงภาพยนตร์ เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการรวบรวมกิจการระหว่างบริษัทเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และบริษัท อีจีวี เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด (มหาชน) โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างตลาดและทฤษฎีการรวมกิจการทั้งแนวดิ่งและแนวนอน

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมและโครงสร้างของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในประเทศไทย ธุรกิจในระดับต้นน้ำ คือ การสร้างภาพยนตร์ไทย และการนำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศ ธุรกิจระดับกลางน้ำ เป็นการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ และธุรกิจปลายน้ำ คือ ธุรกิจโรงภาพยนตร์ โดยผู้ประกอบการธุรกิจต้นน้ำจะดำเนินธุรกิจกลางน้ำด้วย เป็นกลุ่มธุรกิจเดียวกัน สัดส่วนระหว่างภาพยนตร์ไทยกับภาพยนตร์ต่างประเทศกลุ่มเมเจอร์อเมริกันและภาพยนตร์ต่างประเทศอื่น เฉลี่ย 5 ปี (ปีพ.ศ.2545-2549) มีสัดส่วนร้อยละ 29:55:16 โดยธุรกิจทั้งสามระดับประกอบด้วยผู้ที่มีอำนาจตลาดสูง การแข่งขันต่ำ

ธุรกิจการสร้างและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ไทย มีผู้สร้างภาพยนตร์จำนวนมาก ราย แต่มีผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่มากนัก ผู้ที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ กลุ่มสหมงคลฟิล์ม และลำดับที่สองเป็นกลุ่มเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์

สำหรับธุรกิจการนำเข้าและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ เป็นการนำเข้าภาพยนตร์จากประเทศต่างๆ ส่วนมากเป็นภาพยนตร์จากฮอลลีวูด สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการผูกขาดการนำเข้าโดยกลุ่มตัวแทนจำหน่ายของบริษัทผู้สร้างและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ในสหรัฐอเมริกา เรียกว่า “กลุ่มเมเจอร์” และผู้นำเข้าอีกจำนวนหนึ่ง นำเข้าภาพยนตร์จากผู้สร้างภาพยนตร์อิสระ ในสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ ผู้ที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ บริษัท โคล์มเบีย ไทโรสตาร์ บัณฑิต จำกัด และหากพิจารณาเฉพาะผู้นำเข้าไทย ผู้ที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด ได้แก่ กลุ่มสหมงคลฟิล์ม ลำดับที่สอง คือ กลุ่มเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์

ธุรกิจระดับปลายน้ำ คือ ธุรกิจโรงภาพยนตร์ ซึ่งเป็นตลาดหรือช่องทางการจำหน่ายแรกของสินค้าภาพยนตร์ โดยการจัดจำหน่ายตรงแก่ผู้บริโภค ผู้ที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด ได้แก่ กลุ่มเมเจอร์ซีเนเพล็กซ์ รองลงมา คือ กลุ่มอีจีวี และลำดับที่สาม คือกลุ่มเอสเอฟ

การควบรวมกิจการระหว่างบริษัท เมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) กับบริษัท อีจีวี เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด(มหาชน) ครั้งนี้ บริษัทเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ฯ ซึ่งดำเนินธุรกิจโรงภาพยนตร์ มีแรงจูงใจเพื่อสร้างหรือเพิ่มอำนาจการต่อรองกับธุรกิจต้นน้ำ ทั้งสองกลุ่ม เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจต้นน้ำและปลายน้ำ เป็นลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยแต่ละธุรกิจมีสินค้าที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจของอีกฝ่าย ต้องร่วมดำเนินธุรกิจให้ได้มาซึ่งรายได้ เพื่อแบ่งสรรกันตามสัดส่วนที่ตกลงกัน ฝ่ายที่มีอำนาจการต่อรองสูงกว่า ก็จะสามารถได้รับส่วนแบ่งรายได้ที่มากกว่า

การวิเคราะห์อำนาจการต่อรอง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามกลุ่มธุรกิจต้นน้ำและผู้ประกอบธุรกิจ คือ ระหว่างกลุ่มเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ ผู้ประกอบธุรกิจโรงภาพยนตร์กับผู้ประกอบธุรกิจสร้างและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ไทยรวมกับผู้นำเข้าและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศนอกกลุ่มเมเจอร์อเมริกัน และ ระหว่างกลุ่มเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ กับผู้ประกอบธุรกิจนำเข้าและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศกลุ่มเมเจอร์อเมริกัน โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอำนาจการต่อรองของทั้งสองฝ่าย ได้แก่ คุณภาพหรือความนิยมของสินค้าของแต่ละฝ่าย คือ ภาพยนตร์ และโรงภาพยนตร์ การมีอำนาจตลาดของผู้ประกอบธุรกิจแต่ละกลุ่ม และ อัตราการต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน แล้วจึงเปรียบเทียบอำนาจการต่อรองระหว่างกันเพื่อผลประโยชน์ในด้านอัตราส่วนแบ่งรายได้ การกำหนดราคาบัตรชมภาพยนตร์ และการกำหนดตารางเวลาการฉายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า หลังการควบรวมกิจการแล้ว แม้ว่าอำนาจการต่อรองของกลุ่มเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ จะเพิ่มมากขึ้น ในการที่มีจำนวนโรงภาพยนตร์มากขึ้น และลดอัตราพึ่งพาธุรกิจต้นน้ำได้บางส่วน แต่ไม่มากพอ ที่จะสามารถต่อรองให้ได้ผลประโยชน์เพิ่มได้ เนื่องจากการมีอำนาจตลาดในธุรกิจการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ไทยและการนำเข้าและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ เป็นของผู้ประกอบธุรกิจอื่นอยู่ในสัดส่วนสูงมาก